בְּאֵר הַגּוֹלָה ד: — הִלְכוֹת הַנְהָגַת אָדָם בַּבֹּקֶר סִימָן א

ג רא״ש (סי׳ ב) אֲהָא דְּבָרְכוֹת ג׳.

(ד) וְהַהַכְנָעָה בְּפַחַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְשָׁתוֹ מִמֶּנּוּ תָּמִיד (מורה נבוכים ח״ג פרק נ״ב). *וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ (ה) מִפְּנֵי בְּנֵי אָדָם (ו) [ד] (ו) הַמַּלְעִיגִים עָלָיו בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. (ז) גַּם בְּהַצְנֵעַ לָכֶת וּבְשָׁכְבוֹ עַל מִשְׁכָּבוֹ יֵדַע לִפְנֵי מִי הוּא שׁוֹכֵב, וּמִיָּד שֶׁיֵּעוֹר מִשְׁנָתוֹ יָקוּם (ס) [ה] (ח) בְּזְרִיזוּת לַעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה (טור): **ב** ג**הַמַּשְׁכִּים לְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ, יְכַוֵּן לַשָּׁעוֹת שֶׁמִּשְׁתַּנּוֹת הַמִּשְׁמָרוֹת, שֶׁהֵן בְּשָׁלִישׁ הַלַּיְלָה וּלְסוֹף שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הַלַּיְלָה (ו) [ו] וּלְסוֹף**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וּלְהַפְחֵד, וּכְפָרָט שְׁכּוֹתְבִין עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת אֲשֶׁר לֹא כָּדַת. וְהַמְּזַהֵר וְהַנִּזְהָר יַשְׁכִּילוּ כְּזֹהַר: [ד] **הַמַּלְעִיגִים.** עַיִן בָּאֵר הַיֵּטֵב. וּמֹה שֶׁכָּתַב גַּם בְּהַצְנֵעַ לָכֶת עַיִן בְּכַפָּה דַּף מ״ט (ע״ב) וּבְיָד בְּיָד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה אֲחִי הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב אֶפְרַיִם זַלְמָן נֵרוֹ יָאִיר: [ה] **בְּזְרִיזוּת.** וְעַיִן בְּיָד אֶפְרַיִם סִימָן ד׳ שֶׁפֹּבֶת בְּחָכְמָה יְהֵיֶה בְּאִתְנַחְתָּא, עַיִן שָׁם: **ב** [ו] **וּלְסוֹף.** עַיִן בָּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיִן בְּיָד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה בְּשֵׁם הַתְּבוּאוֹת שׁוֹר (בכור שור ברכות ג.) וּבְכִסֵּא שְׁלֹמֹי צְבִוּר (וסן קימח חצות). וְעַיִן בְּשֵׁב יַעֲקֹב (ח״א) סִימָן א׳ שֶׁכָּתַב דְּלְעִנְיַן קִימָה מֵחֲצוֹת לַיְלָה יֵשׁ לְחַשֵּׁב שִׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת מֵחֲצוֹת הַיּוֹם שֶׁהוּא בְּשָׁעָה שֶׁהַחַמָּה עוֹמֶדֶת בְּרֹאשׁ כָּל אָדָם, וּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת אַחַר כָּךְ דְּהַיְנוּ חֲצִי מַעֲת לָעַת הוּא זְמַן חֲצוֹת לַיְלָה שֶׁאָז מְנַשְּׁבָת רוּחַ צְפוֹנִית. (וְזֶה גַּם כֵּן דַּעַת אִפְרַיִם, וְכֵן יֵשׁ לַחֲשֹׁב מֵה שֶׁנִּזְהָרִים עַל שָׁעַת הַתְּקוּפָה. וּבְעַל נֶפֶשׁ יוּכַל לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ לְהַקְפִּיד אַף עַל הַשָּׁעוֹת מִתְּחִלַּת הַיּוֹם אוֹ מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה מִפָּשׁ, אֲבָל לְעִנְיַן זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה חָלוּי בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה מִפָּשׁ. וּמִי שְׁרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּשָׁעוֹת שֶׁמִּשְׁתַּנּוֹת הַמִּשְׁמָרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַטּוּר, יַחְשֹׁב הַלַּיְלָה מִתְּחִלַּת צֵאת הַכּוֹכָבִים עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר לְשֵׁשׁ מִשְׁמָרוֹת הַן בְּזֹהַר וְהַן בְּחָרָן, עַיִן שָׁם. וּבְאֶשֶׁל אַבְרָהָם (סק״ד) הֵבִיא קְצָת מִזֶּה, וְעַיִן בְּשוּ״ת דְּבַר שְׁמוּאֵל סִימָן ר״י״ג וְסִימָן רכ״א, וְעַיִן מַה שֶּׁכָּתַב בְּיָד אֶפְרַיִם ר״ס סִימָן נ״ח. וּבְאֶבֶן הַשֹּׁהַם סִימָן (כ״ג) [כ״ב] כָּתַב, בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּזְדָּרְזוּ לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, בְּנָתָם עַל חֲצוֹת לַיְלָה עַל פִּי הַדִּין, יֵשׁ לַחֲשֹׁב חֲצוֹת אַחַר שֵׁשׁ שָׁעוֹת מִתְּחִלַּת כְּנִיסַת הַלַּיְלָה הַן בְּלֵילוֹת אֲרֻכִּים אוֹ קְצָרִים. וּכְבָר נִתְבָּאֵר שָׁאִין כֵּן דַּעַת הַשֵּׁב יַעֲקֹב וְהַשְּׁלֹמִי צְבִוּר, וְכֵן נִרְאֶה עִקָּר. וְכָתַב בְּשָׁבוּת יַעֲקֹב (ח״ג) [ח״ב] סִימָן מ״ד שֶׁאֵין לַעֲשׂוֹת תְּפִלַּת חֲצוֹת בְּפִרְהֶסְיָא רַק בְּצִנְעָא דִּכְתִיב הַצְנֵעַ לָכֶת, וְלָכֵן מַה שֶּׁקָּצַת יְחִידֵי סְגֻלָּה עוֹשִׂים כֵּן בְּבֵית הַצִּבּוּר עוֹשִׂים כֵּן, עַיִן שָׁם. אַף הָאִידָנָא נְהוּג עָלְמָא לְמֶעְבַּד הָכִי וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם יוֹהֲרָא בְּכָל עִנְיָן, וְכֵן כָּתַב בִּכְרְכֵי יוֹסֵף (סק״ב) עַל דִּבְרֵי הַשָּׁבוּת שֶׁיַּעֲקֹב זֶה לְשׁוֹנוֹ: בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ וְעֵינֵינוּ רָאוּ בְּכַמָּה עֲיָרוֹת פְּשׁט הַמִּנְהָג לְהַפֵּךְ, עַיִן שָׁם. וְכָתַב עוֹד שָׁם (סק״ו), חֲבוּרַת חֲצוֹת שֶׁקָּבוּעַ לָהֶם חֶדֶר קְמוּחָ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְרָאשֵׁי הַקְּהִלָּה רוֹצִים שֶׁיֹּאמְרוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ גַּם כֵּן עֲשָׂרָה רִאשׁוֹנִים, קָשֶׁה רְאוּי לַעֲשׂוֹת, אַךְ אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם אֵיזֶה בְּחוּרִים שֶׁלְּפָעָמִים מְדַבְּרִים שִׂיחָה בְּטֵלָה וְלֹא יַעֲצְרוּ עַצְמָם מִלְּשִׂיחַ גַּם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, מוּטָב שֶׁיִּתְזַיְּכוּ בְּקִבְּיעוּתָם בְּחֶדֶר. וְכָתַב בְּאַגֶּרֶת הָרַמַ״ז (הוּא רֹאשׁ תַּבּוֹת הָרַב רַבֵּנוּ מֹשֶׁה זַכּוּתָא) (סי׳ יא) שֶׁאֵין לַעֲשׂוֹת הַתִּקּוּן בְּתִחִלַּת הַלַּיְלָה אַף בְּשֵׁב יַעֲקֹב וְגַם לֹא בְּרֹאשׁ מִשְׁמָרָה שְׁנִיָּה אֶלָּא מֵחֲצוֹת וְאֵילָךְ, וְיֵשׁ לְהַקְדִּים הַשָּׁנָה בְּתִחִלַּת הַלַּיְלָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל עַל כָּל פָּנִים לְקוּם חֲצִי שָׁעָה קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם, וּבִשְׁעַת הַדְּחַק אַף שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר יֵשׁ קְצָת מְצִיאוּת לַתִּקּוּן כוּ׳ עַיִן שָׁם. וְשָׁם בְּסִימָן ט״ו כָּתַב שֶׁבִּמְקוֹמוֹת שֶׁמַּרְבִּים בִּסְלִיחוֹת בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּאֹשְׁמָרַת וְגַם עוֹשִׂין נְפִילַת אַפַּיִם, הַנּוֹהֵג לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן חֲצוֹת בְּכָל הַשָּׁנָה יֵשׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת גַּם בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַיִן שָׁם. וְעַיִן שָׁם בְּסִימָן ט״ז מִי שְׁרָגִיל לוֹמַר תִּקּוּן חֲצוֹת וְקָם בְּאֹשְׁמָרַת וּכְבָר הִצְבּוּר אוֹמְרִים סְלִיחוֹת וְאֵין פָּנָיו לוֹמַר שְׁנֵיהֶם, אוֹמֵר תִּקּוּן חֲצוֹת כְּסֵדֶר הָאַר״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהוּא עִקַּר גְּדוֹל יוֹתֵר מִהַסְּלִיחוֹת. וְכָתַב בִּכְרְכֵי יוֹסֵף (סק״ח) בְּשֵׁם מוֹרוֹ זְקֵנוֹ הָרַב מֹהַר״א אַזּוּלַאי (הוּא בַּעַל חֶסֶד לְאַבְרָהָם), אַחַר שֶׁהִשְׁלִים תִּקּוּן חֲצוֹת יֹאמַר אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּנֻחָמַת צִיּוֹן, אֱלֹהֵינוּ בְּרַחֲמָיו יְנַחֲמֵנוּ וְיִתְחַדֵּשׁ

בַּאֵר הַיֵּטֵב

לְעִנְיַן הַיִּרְאָה. הָאַר״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד פ״א): (ד) **הַמַּלְעִיגִים.** וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יִתְקוֹטֵט עִמָּהֶם. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש ע״כ): (ה) **בְּזְרִיזוּת.** לְאוֹ דַּוְקָא, אֶלָּא יִשְׁהֶה מְעַט וְלֹא יַעֲמֹד פִּתְאֹם, גִּשְׁטִין דַּף ע׳ (ע״א). כָּתַב בְּסֵדֶר הַיּוֹם (סדר היום בהקיצו משנתו), וּבְקוּמוֹ יֹאמַר 'מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ'. וְאֵין צָרִיךְ לָזֶה נְטִילַת יָדַיִם אַף שֶׁיָּדָיו מְטֻנָּפוֹת, כִּי אֵינוֹ מַזְכִּיר הַשֵּׁם וְלֹא כְּבָנִי, וּמִכָּל מָקוֹם לְלֹמֶד נִרְאֶה דְּאָסוּר. אֲלִיָּה זוּטָא (סי׳ ד ס״ק יא). וְאַחַר נְטִילַת יָדַיִם יֹאמַר שֵׁם שֶׁל מ״ב 'אָנָּא בְּכֹחַ': **ב** (ו) **וּלְסוֹף הַשָּׁלִישׁ.** וְהוּא זְמַן 'שׁוֹמְרִים לַבֹּקֶר', וְאַף בַּכֹּל יֵקוּם. וְאִם הוּא קָרוֹב לְהָנֵץ הַחַמָּה יֹאמַר מִתְּחִלָּה [הַמְזֻמָּנִים] לָבֶד וִידַלֵּג] הַקִּינוֹת וְאַחַר כָּךְ יַתְחִיל 'שׁוֹמְרִים לַבֹּקֶר', דְּרָךְ חָכְמָה. וּבְעִנְיַן תְּפִלַּת חֲצוֹת עַיִן בְּסֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (שער הכוונות דרושי תיקון חצות). וּבְזֹהַר וַיַּקְהֵל (ח״ב דף קצה:) מְשַׁמֵּעַ דִּלְעוֹלָם חָשְׁבִינַן הַלַּיְלָה לִשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת הֵן בַּקַּיִץ אוֹ בַּחֹרֶף, אַף עַל גַּב דִּלְעִנְיַן תְּפִלָּה אֵינוֹ כֵּן, עַיִן סִימָן רל״ג (ס״א). מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד), וְעַיִן עוֹלַת תָּמִיד (סק״ב). וְהָאַחֲרוֹנִים קִבְּלוּ דִּמְשֻׁכְבֵי׳ עַד 'קוּמִי', רְצוֹנָם לוֹמַר מְשֻׁבּוּעוֹת שֶׁאוֹמְרִים רוּחַ שֵׁבּוּ 'שׁוֹכְבֵי' עַד תִּשְׁעָה בְּאָב שֵׁבּוּ 'קוּמִי', אֵין צָרִיךְ לָקוּם לְלֹמֶד בַּלַּיְלָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים מַחֲמַשָּׁה עָשָׂר בְּאָב עַד (ט״ז) [ט״ו] אֵיר יְקוּם. וְיֵשׁ אוֹמְרִים דִּזְמַן שָׁנָה שְׁמוֹנָה שָׁעוֹת וְסִימָנָךְ 'יְשָׁנָתִי אֲ״ז יְנוּחַ לִ׳' (איוב ג יג), וְהַכֹּל לְפִי מָה שֶׁהוּא אָדָם. וְכָתַב הָאַר״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (אור צדיקים עמוד התפילה סי׳ א ס״ח), וְשֶׁעוֹר

בְּאוּר הֲלָכָה

'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד', וּפֵרוּשׁוֹ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְדַע כִּי ה' שֶׁהוּא אֶת הַכֹּל בְּרְצוֹנוֹ וְהוּא אֱלֹהֵינוּ הַמַּשְׁגִּיחַ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הוּא ה' אֶחָד בִּלְי שׁוּם שִׁתּוּף. ד) לְאָהֵב הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא שֶׁנֶּאֱמַר (שם פסוק ה) 'וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ' וְגוֹ', **וְכֵיצַד יַגִּיעַ הָאָדָם לְאַהֲבָה, הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה**, וְכִדְאִיתָא בְּסִפְרֵי (פיסקא לג), לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר 'וְאָהַבְתָּ' אֵינִי יוֹדֵעַ כֵּיצַד לָאֵהֹב אֶת הַמָּקוֹם, תַּלְמוּד לוֹמַר (שם פסוק ו) 'וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ', שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ אַתָּה מַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, כְּלוֹמַר **שֶׁעַל יְדֵי הַהִתְבּוֹנְנוּת בַּתּוֹרָה יָבִיר אֶת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין לוֹ עֵרֶךְ וְלֹא קֵץ, וְתִתְיַשֵּׁב הָאַהֲבָה בְּלִבּוֹ בְּהָכְרַח. וְעִנְיַן הַמִּצְוָה שִׁיִּרְאֶה הָאָדָם לְהַשִּׂים כָּל מַגְמָתוֹ וְכָל מַחְשַׁבְתּוֹ אַחַר אַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיַצְרִיךְ בְּלִבּוֹ כִּי כָּל מַה שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם וְכִבּוּד הַכֹּל הוּא כְּאַיִן נֶגֶד אַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיֵיגַע תָּמִיד בְּבַקָּשַׁת חָכְמַת הַתּוֹרָה לְמַעַן יֵשִׁיב יְדִיעָה בָּהּ'. וְהַקּוֹבֵעַ אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ בְּעִנְיָנִים הַגַּשְׁמִיִּים וּבְהַבְלֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם רַק לְהִתְעַנֵּג וּלְהַשִּׂיג כָּבוֹד, בְּטֵל עֲשֵׂה זוּ, וְעָנְשׁוֹ גָּדוֹל. ה) לִהְיוֹת יִרְאַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל פָּנָיו תָּמִיד לְבִלְתִּי יֶחֱטָא,** וְעַל זֶה נֶאֱמַר (שם פסוק יג) 'אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא', **וּמִי שֶׁבָּא דִּבֵּר עֲבֵרָה לִידוֹ חִיֵּב לְהָעִיר רוּחוֹ וְלִתֵּת אֶל לִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הָפֶרֶק שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׂגִּיחַ בְּכָל מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם אַף אִם יִהְיוּ בְּמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וְיָשִׁיב לָהֶם נָקָם לְפִי רֹעַ הַמַּעֲשָׂה,** וּכְדִכְתִיב (ירמיה כג כד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה' וְגוֹ'. ו) **שֶׁלֹּא נְתוּר אַחַר מַחְשֶׁבֶת הַלֵּב וּרְאִיַּת הָעֵינַיִם,** שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו לט) 'וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְגוֹ' וְאָמְרוּ חֲכָמִים (ברכות יב:) **אַחֲרֵי לְבַבְכֶם זוֹ אֶפִּיקוֹרְסוּת וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם זוֹ זְנוּת, וּבְכָלַל אֶפִּיקוֹרְסוּת הוּא כָּל מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁהֵם הֶפֶךְ דַּעַת הַתּוֹרָה, וּבְכָלַל זְנוּת הוּא מִי שֶׁהוּא רוֹדֵף אַחַר תַּאֲוַת הָעוֹלָם מִבְּלִי שֶׁיְּכַוֵּן בָּהֶם כְּלָל לְכַוָּנָה טוֹבָה, כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אוֹתָם כְּדֵי שֶׁיַּעֲמֹד בְּרִיא וְיוּכַל לְהִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ רַק כַּוָּנָתוֹ תָּמִיד לְהַרְבּוֹת תַּעֲנוּגִים גְּדוֹלִים לְנַפְשׁוֹ.** כָּל זֶה לְקַטְתִּי מִלְּשׁוֹנוֹ הַנַּחְמָד בְּקִצְרָה וְקִילּוֹרִין הֵם לְעֵינַיִם וְאַשְׁרֵי הַמְקֻיָּמִם כָּרָאוּי. וְעַיִן בְּחַיֵּי אָדָם כְּלָל א׳ (ס״ה) שְׁהָאֲרִיךְ גַּם כֵּן בָּהֶם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לֶאֱזֹר חַיִל לְבַטֵּל הַמְּנֻהָג, כִּי עַל פִּי הָרֹב אֵינָם מְשַׁמְּרִים אֶת הַקֶּלַח כָּרָאוּי וְתִשְׁתַּפֵּכְנָה בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, וְגַם כַּמָּה פְּעָמִים בָּא לִידֵי מְחִיקַת הַשֵּׁם. וְנִרְאֶה דְּבַמְּנוּרוֹת הַגְּדוֹלוֹת הַמְּצָיְרוֹת עַל קֶלַח שֶׁקּוֹבְעִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לִפְנֵי הָעֲמוּד תַּחַת טַבְלָא שֶׁל זְכוּכִית, שֶׁאֵין שַׁיָּךְ בָּזֶה טַעַם הַנַּ״ל, לֵית לָן בְּהּ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַקּוֹבְעִין בָּעֲמוּד בְּלֹא טַבְלָא יֵשׁ לִמְחוֹת בְּיָדָם, כִּי עַל יְדֵי הַנֵּרוֹת שֶׁקּוֹבְעִין בָּעֲמוּד בָּא בְּרֹב הָעִתִּים לִידֵי מְחִיקַת הַשֵּׁם חַס וְחָלִילָה: (ה) **מִפְּנֵי בְּנֵי אָדָם.** וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יִתְקוֹטֵט עִמָּהֶם, מִפְּנֵי שְׁמִדַּת הָעֲזוּת מַגְנֶה מְאֹד, וְאֵין רָאוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִמֶּנָּה כְּלָל אֲפִלּוּ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי יִקָּנֶה קִנְיָן בִּנַפְשׁוֹ לִהְיוֹת עַז אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ (בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש ע״כ)). וְעַיִן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה ולא יתביש):

(ו) **הַמַּלְעִיגִים עָלָיו.** וְכֵן (ז) אִם הוּא אָדָם בֵּינוֹנִי עוֹמֵד בִּמְקוֹם גְּדוֹלִים, לֹא יִתְבַּיֵּשׁ מֵהֶם לִלְמֹד וְלַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה, אַף אִם אָפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה שֶׁלֹּא בְּפְנֵיהֶם, טוֹב יוֹתֵר. (ח) וּמִיהוּ בִּפְנֵי בֵּינוֹנִים שֶׁיִּלְמְדוּ מִמֶּנּוּ, יֵשׁ לוֹמַר טוֹב יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת בִּפְנֵיהֶם שֶׁיִּלְמְדוּ מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂהוּ, אַךְ יְכַוֵּן לִבּוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם וְלֹא לְהִתְפָּאֵר חָלִילָה:

(ז) **גַּם בְּהַצְנֵעַ לָכֶת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף (ט) בְּשָׁעָה שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ בְּהַצְנֵעַ, גַּם כֵּן יִהְיֶה לָכֶתוֹ עִם ה' אֱלֹהָיו, וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם וְהוֹלֵךְ: (ח) **בְּזְרִיזוּת.** לְאוֹ דַּוְקָא, אֶלָּא יִשְׁהֶה מְעַט א]וְלֹא יַעֲמֹד פִּתְאֹם, כִּי זֶה מַזִּיק לַגּוּף [גִּשְׁטִין דַּף ע׳ (ע״א)]. טוֹב (י) לוֹמַר תֵּכֶף בְּקוּמוֹ: מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ.

* **וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ וְכוּ׳.** עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק ה) **בְּשֵׁם הַבַּיִת יוֹסֵף.** דַּע דְּהַבַּיִת יוֹסֵף **לֹא אֵירֵי כִּי אִם בְּמִצְוָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ וּבְנֵי אָדָם מַלְעִיגִים עָלָיו אָז בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְחוֹשׁ כְּלָל לְלַעֲגָם וְלֹא יִתְקוֹטֵט עִמָּהֶם, אֲבָל אִם הוּא עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים הַמִּתְקוֹמְמִים עַל הַתּוֹרָה וְרוֹצִים לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה תַּקָּנוֹת בְּעִנְיְנֵי הָעִיר וְעַל יְדֵי זֶה יַעֲבִירוּ אֶת הָעָם מֵרְצוֹן ה' וּפֹתֵחַ בְּשָׁלוֹם וְלֹא נִשְׁמְעוּ דְּבָרָיו, בְּכִגּוֹן זֶה לֹא דִּבֶּר הַבַּיִת יוֹסֵף מְאוּמָה וּמִצְוָה לִשְׂנֹאתָם וּלְהִתְקוֹטֵט עִמָּהֶם וּלְהַפֵּר עֲצָתָם בְּכָל**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ז) בַּ״ח (ס״ב): (ס) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב): (ע) יַד אֶפְרַיִם: (י) סֵדֶר הַיּוֹם (סדר היום בהקיצו משנתו):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] כתב שו״ע הרב (ס״ו): אך לא יקום ויעמוד בפתע פתאום, אלא ישהה מעט עד שיגמור נוסח זה [של מודה אני] בעודו שוכב או יושב.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת הַנְהָגַת אָדָם בַּבֹּקֶר סִימָן א

הַלַּיְלָה, שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּאוֹתָן הַשָּׁעוֹת עַל הַחֶרְבָּן וְעַל הַגָּלוּת רְצוּיָה: ג (ט) [ד]רָאוּי לְכָל יְרֵא שָׁמַיִם (ז) (י) שֶׁיִּהְיֶא מֵצֵר וְדוֹאֵג עַל (יא) חֶרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ: ד [ה]טוֹב מְעַט תַּחֲנוּנִים (ח) [ז] בְּכַוָּנָה, מֵהַרְבּוֹת (יב) בְּלֹא כַוָּנָה: ה [ו]טוב לוֹמַר (ט) (יג) פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה וּפָרָשַׁת הַמָּן [ז]וַעֲשָׂרָת הַדִּבְּרוֹת, * [ח]וּפָרָשַׁת עוֹלָה וּמִנְחָה (יד) (י) [ט] וּשְׁלָמִים (טו) וְחַטָּאת וְאָשָׁם. הַגָּה: וְדַוְקָא בְּיָחִיד מֵתֵר לוֹמַר עֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת בְּכָל יוֹם, אֲבָל אָסוּר

ד ראו"ש שם.
ה טוה"ו שם בשו"ר.
ז תְּמִיד ל"ב (ע"ב).
ח תַּעֲנִית כ"ז (ע"ב) וּמְגִלָּה ל"א (ע"ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

מִשְׁנִיּוֹת קוֹדֶם לְכָל דָּבָר, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִנְשָׁמָה כִּי מִשְׁנָה אוֹתִיּוֹת נְשָׁמָה. וְאִם זָכָה לְחָכְמַת אֱמֶת עַד שֶׁהֵיא מְסֻגֶּלֶת מֵאֹד: ג (ו) שִׁיְהֶא מֵצֵר אֲבָל הַתְּפִלָּה וְהַתּוֹרָה יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה. סֹלֶת בְּלוּלָה (סק"ג): ד (ח) בְּכַוָּנָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּמֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֹנֶס וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהֶאָרִיךְ וּמְמַעֵט בְּתַחֲנוּנִים וְאוֹמְרָם בְּכַוָּנָה, נֶחְשָׁב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ פְּנַאי וּמַאֲרִיךְ בְּתַחֲנוּנִים בְּכַוָּנָה. מ"ב, וְכֵן כָּתַב יַד אַהֲרֹן (הגה"ט). וְעַיֵּן ט"ז (סק"ג) וּבִתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן מ"ד. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב בְּמַסֶּכֶת אֲבוֹת פֶּרֶק ב' מִשְׁנָה ט"ז. כְּתוּב בְּסֵפֶר מִקּוֹר חַיִּים (סק"ר) דְּהוּא הַדִּין בְּלִמּוּד תּוֹרָה נָמֵי הַדִּין כֵּן, וְכֵן כָּתַב בְּטֶלְטָ בְּלוּלָה (סק"ר): ה (ט) פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה. קֹדֶם פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת. וְיִזְכּוֹל לוֹמַר פָּרָשַׁת הַמָּן אִפְּלוּ בְּשַׁבָּת. עוֹלַת תָּמִיד (סק"ג), וְכֵן כָּתַב בַּעַל שְׁתֵּי יָדוֹת (בספר דרך חיים אות פנ) וְטֶלְטָ בְּלוּלָה (סק"ה) וּבְנֶטַע הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַבַּחַיֵּי פָּרָשַׁת צַו (ו לז) שֶׁאֵין דֵּי בְּאֲמִירָה אֶלָּא בִּכְאוּר הַפָּרָשָׁה וְיָכִיר נִפְלְאוֹת ה'. וְכֵן פָּרָשַׁ מַה שֶּׁכָּתוּב (ברכות ד:) כָּל הָאוֹמֵר הֲלָכָה לְדָוִד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מֻבְטָח שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא: (י) וּשְׁלָמִים. וְאַחַר עוֹלָה וּשְׁלָמִים יֹאמַר פָּרָשַׁת נְסָכִים כִּי אֵין זֶבַח בְּלֹא נְסָכִים, אֲבָל חַטָּאת וְאָשָׁם אֵין טָעוּן נְסָכִים. וְהִקְשָׁה הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח) לְמָה כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (בשו"ע) לוֹמַר עוֹלָה וְכוּ' חַטָּאת וְכוּ', הֲלֹא קַיְמָא לַן חַטָּאת קֹדֶם לְעוֹלָה, וּמְתוֹךְ תַּרוּצוֹ הֵעֱלָה, כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁנִּתְחַיֵּב חַטָּאת יֹאמַר פָּרָשַׁת חַטָּאת קֹדֶם, עַיֵּן שָׁם. וּמִדִּבְרֵי שְׁאָר פּוֹסְקִים מַשְׁמַע דִּלְעוֹלָם יֹאמַר עוֹלָה קֹדֶם הַחַטָּאת:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

עָלָיו מַלְכוּתוֹ מְהֵרָה, עַיֵּן שָׁם: ד [ח] בְּכַוָּנָה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן מ"ד. וּבְבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ט) כָּתַב שֶׁרְאוּי לְקַבֵּעַ עַת לְלִמּוּד בְּסִפְרֵי מוּסָר כִּי כָּל הַגָּדוֹל כוּ'. וְקַבְּלִתִּי כִּי תַּבְלִין הַיְצֶר הָרַע הוּא תּוֹכַחַת מוּסָר מֵאֲמָרֵי חַז"ל: ה [ו] וּשְׁלָמִים. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב הֵבִיא קַשְׁיַּת הַגָּאוֹן אַבְרָהָם זְקֵנָה חַטָּאת קוֹדֶמֶת לְעוֹלָה. וּבְסֵפֶר דַּעַת קְדוֹשִׁים (בדרוש הראשון) כָּתַב לְתָרֵץ דְּחַטָּאת מַלְבֵּד הַכַּפָּרָה בָּדָם אִיכָא נָמֵי אֲכִילַת בָּשָׂר שְׁכֹהֲנִים אוֹכְלִים וּבְעָלִים מִתְכַּפְּרִים, וְאָמְרוּ חַז"ל (חגיגה כו.) בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם מִזְבֵּחַ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יט) וְתַבַת 'בְּחָמְלָה' יִהְיֶה בְּאָתְנָחְתָּא, רַ"ת אֱמוּנָתֶךָ, בְּלִי הֶפְסֵק, וְהוּא מִן הַכָּתוּב 'חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים' וְגוֹ' (איכה ג כג), שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לְהַחֲזִיר נְשָׁמוֹת הַמֻּפְקָדִים בַּבֹּקֶר. וְאֵין צָרִיךְ לָזֶה נְטִילַת יָדַיִם וְאַף אִם יָדָיו מְטֻנָּפוֹת, כִּי אֵין מַזְכִּיר בָּזֶה הַנֶּפֶשׁ לֹא שָׁם וְלֹא בְּנוּי. וּמִכָּל מָקוֹם לְלִמּוֹד (יב) נִרְאֶה דְּאָסוּר קֹדֶם שֶׁנִּטַּל יָדָיו, וּכְלָאו הָכִי אָסוּר קֹדֶם בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סָעִיף קָטָן ב': ג (ט) רָאוּי לְכָל וְכוּ'. וְהַמְקֻבָּלִים הָאֱרִיכוּ מְאֹד בְּגֹדֶל מַעֲלַת קִיּוּמַת חֲצוֹת כִּי רַבָּה הִיא, וּכְבָר נִדְפַּס בַּסִּדּוּרִים סֵדֶר הַהַנְהָגָה עַל פִּי כְּתְבֵי הָאַרְ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. [א]וּזְמַן חֲצוֹת (יג) הוּא תָּמִיד בְּאֶמְצָעוּת הַלַּיְלָה מַמָּשׁ בְּכָל מָקוֹם, וַאֲפִלּוּ בַּלֵּילוֹת הָאֲרֻכּוֹת אוֹ הַקְּצָרוֹת, וְהִיא שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת אַחַר חֲצִי הַיּוֹם. וְהָעֵת לְהִתְאוֹנֵן עַל הַחֶרְבָּן (יד) נָכוֹן יוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה קֹדֶם חֲצוֹת מֵעֵט, וּמֵחֲצוֹת וְאֵילָךְ יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וּבְסוֹף הַלַּיְלָה (טו) יְבַקֵּשׁ צְרָכָיו, וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַ 'שׁוֹמְרִים לַבֹּקֶר'. וְאִם הוּא קָרוֹב לְהָנֵץ הַחַמָּה (טז) יֹאמַר הַמְזַמְּרִים לְבַד וִידַלֵּג הַקִּינוֹת, וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר 'שׁוֹמְרִים לַבֹּקֶר'. וְאַחַר הַתִּקּוּן, שִׁעוּר מִשְׁנָיוֹת קוֹדֶם לְכָל דָּבָר, וְאִם זָכָה לְחָכְמַת הָאֱמֶת, עַד הֵיכָא מִסְגֶּלֶת מְאֹד. הָאַחֲרוֹנִים קִבְּלוּ מ'שִׁכְבִי' עַד 'קוּמִי', הֵינוּ מִשְׁבּוּעוֹת שֶׁאוֹמְרִים 'שִׁכְבִי' עַד תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁאוֹמְרִים 'קוּמִי' (איכה ב יט) אֵין צָרִיךְ לִקּוּם בַּלַּיְלָה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאִיָּר יְקוּם, וְהַנּוֹהֲגִים עַל פִּי קַבָּלָה סוֹבְרִים שֶׁצָּרִיךְ לְקוּם תָּמִיד. חֲבוּרָה שֶׁנִּתְחַבְּרוּ יַחַד לוֹמַר תִּקּוּן חֲצוֹת בְּצִבּוּר, אֵין לְמָנְעָם, וְאַדְרַבָּה 'בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ' (משלי יד כח). וְטוֹב יוֹתֵר שֶׁיֹּאמְרוּ אֶת הַתִּקּוּן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִשֶּׁיֹּאמְרוּהוּ בַּחֲדָר הַסָּמוּךְ לוֹ, דְּבֵית הַכְּנֶסֶת קָדִישׁ טְפֵי, וְגַם שֶׁיִּהְיוּ מַעֲשָׂרָה הָרִאשׁוֹנִים. וְצָרִיךְ בְּיִחוּד לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד מִשִּׁיחַת חֹלִין בְּעִנְיָנָם בַּלַּיְלָה. וּמִי (יז) שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁכִּים קֹדֶם אוֹר הַבֹּקֶר מַחֲמַת שֶׁהוּא חֹלֶשׁ בִּטְבָעוֹ, אוֹ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁאִם יָקוּם בָּאֶמְצַע יִישַׁן בְּעַת הַתְּפִלָּה, מוּטָב לִישֹׁן כָּל הַצָּרֵךְ, וּמִכָּל מָקוֹם (יח) יְהֵיר זְהִיר מְאֹד לָקוּם שָׁעָה וּלְפָחוֹת חֲצִי שָׁעָה קֹדֶם קְרִיאַת הַשַּׁמָּשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה יוֹכֵל לְהָכִין עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר וּבְנָקִיּוּת: (י) שֶׁיִּהְיֶא מֵצֵר. אֲבָל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה (יט) יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה: (יא) חֶרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כָּתַב שְׁלָ"ה (שער האותיות קדושת האכילה אות פח) שֶׁבְּכָל סְעוּדָה יֹאמַר 'עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל' (תהלים קלז), וּבְשַׁבָּת (כ) וְכֵן בְּיָמִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים בָּהֶם תַּחֲנוּן יֹאמַר 'שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ה'' וְגוֹ' (שם קכו). וְהָעִקָּר שֶׁיֵּדַע מַה קָאָמַר, (כא) וְאַחַר כַּוָּנַת הַלֵּב הֵן הַדִּבְּרִים: ד (יב) בְּלֹא כַוָּנָה. אֲבָל אִם הַמַּרְבֶּה כְּוִין גַּם כֵּן, הַמַּרְבֶּה טוֹב יוֹתֵר. וְאִם הַמְמַעֵט (כב) יֵשׁ לוֹ אֹנֶס וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ, אוֹ שֶׁהוּא מְשֻׁעְבָּד בְּעַצְמוֹ (כג) שֶׁאִם יַאֲרִיךְ לֹא יִהְיֶה יָכוֹל לְכַוֵּן, וּמְמַעֵט בְּתַחֲנוּנִים וְאוֹמְרָם בְּכַוָּנָה, נֶחְשָׁב לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ פְּנַאי וּמַאֲרִיךְ בְּתַחֲנוּנִים בְּכַוָּנָה, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ (מנחות קי.), אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמְמַעִיט וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. וְכֵן (כד) לְעִנְיַן תַּלְמוּד תּוֹרָה הָעִנְיָן כֵּן, כִּי הַכֹּל תְּלוּי לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִם עוֹשֶׂה כָּל אֲשֶׁר בְּכֹחוֹ לַעֲשׂוֹת. וּמִי שֶׁהוּא בַּעַל תּוֹרָה וְיֵשׁ לוֹ לֵב לְהָבִין וְלִלְמֹד (כה) יָכוֹל לִמְנֹעַ מִלּוֹמַר הַרְבֵּה תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַנִּדְפָּסוֹת בַּסִּדּוּרִים, וְטוֹב יוֹתֵר שֶׁילְמֹד בִּמְקוֹמָם. (כו) וְצָרִיךְ הָאָדָם לִקְבַּע לוֹ עֵת לִלְמֹד סִפְרֵי מוּסָר בְּכָל יוֹם וְיוֹם אִם מְעַט וְאִם הַרְבֵּה, כִּי הַגְּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל הֵימֶנּוּ, וְתַבְלִין הַיְצֶר הָרַע הוּא תּוֹכַחַת מַאֲמְרֵי חַז"ל: ה (יג) פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה. (מ) קֹדֶם פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת. וְיָכוֹל לוֹמַר פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה וּפָרָשַׁת הַמָּן אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת. (כז) וְאַיִן דַּי בַּאֲמִירָה (כח) אֶלָּא שֶׁיִּתְבּוֹנֵן מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר וְיַכִּיר נִפְלְאוֹת ה', וְכֵן מַה שֶּׁאָמְרוּ (ברכות ד:) כָּל הָאוֹמֵר הֲלָכָה לְדָוִד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מֻבְטָח שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, גַּם כֵּן בְּאֹפֶן זֶה. וְטַעַם לַאֲמִירַת כָּל זֶה, (כט) כִּי פָּרָשַׁת עֲקֵדָה כְּדֵי לִזְכֹּר זְכוּת אָבוֹת בְּכָל יוֹם, וְגַם כְּדֵי לְהַכְנִיעַ יִצְרוֹ כְּמוֹ שֶׁפָּסַר יִצְחָק נַפְשׁוֹ. וּפָרָשַׁת הַמָּן, כְּדֵי שֶׁיַּאֲמִין שֶׁכָּל מְזוֹנוֹתָיו בְּאִין בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְיִכְתְּבֶנּוּ 'הַמַּרְבֶּה לֹא הֶעְדִּיף וְהַמְמַעִיט לֹא הֶחְסִיר', לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין רִבּוּי הַהִשְׁתַּדְּלוּת מוֹעִיל מְאוּמָה, וְאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת (הובא בפרישה ס"ק יד) כָּל הָאוֹמֵר פָּרָשַׁת הַמָּן מַבְטָח שֶׁלֹּא יִתְמַעֲטוּ מְזוֹנוֹתָיו. וַעֲשָׂרַת הַדִּבְּרוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר בְּכָל יוֹם מַעֲמַד הַר סִינַי וְיִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ בָּהּ'. וּפָרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת, דְּאָמְרִינַן בְּמְנָחוֹת (ק'.) 'זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת' (ויקרא ו יח) כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת חַטָּאת כְּאִלּוּ הִקְרִיב חַטָּאת וְכוּ': (יד) וּשְׁלָמִים. וְהוּא הַדִּין (ל) פָּרָשַׁת תּוֹדָה, דְּגַם הִיא בִּכְלַל שְׁלָמִים. וְאַחַר עוֹלָה וּשְׁלָמִים וְתוֹדָה (לא) יֹאמַר פָּרָשַׁת נְסָכִים, כִּי אֵין זֶבַח בְּלֹא נְסָכִים, אֲבָל חַטָּאת וְאָשָׁם אֵין טָעוּן נְסָכִים: (טו) וְחַטָּאת. עַיֵּן בְּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח) שֶׁכָּתַב דְּאִם יוֹדֵעַ שֶׁנִּתְחַיֵּב חַטָּאת יֹאמַר פָּרָשַׁת חַטָּאת קֹדֶם, [ב]וּמִדִּבְרֵי שְׁאָרֵי פּוֹסְקִים לֹא מַשְׁמַע כֵּן:

בַּאוּר הַלָּכָה

מַה שֶּׁיּוּכַל, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אָמַר (תהלים קלט כא-כב) הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ ה' אֶשְׂנָא וּבְתַקּוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים וְגוֹ':

ה * וּפָרָשַׁת עוֹלָה. מִתְּחִלַּת וַיִּקְרָא עַד 'וְאִם מִן הַצֹּאן' (פסוק י). וּפָרָשַׁת מִנְחָה מִן 'וְנֶפֶשׁ' (שם ב א) עַד 'מִקְרִיב [מַלַּח]' (שם פסוק יג). [וְאִם יֵשׁ לוֹ פְּנַאי יִקְרָא גַּם פָּרָשַׁת צַו מִן 'זֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה' (שם ו ז) עַד 'יִקָּדֵשׁ' (שם פסוק יא)] (שְׁמִלָּה חֲדָשָׁה (סדר הקרבנות ס"ג)). וְכֹהֵן יוֹסִיף פְּסוּק 'וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה' (שם פסוק טז). וּפָרָשַׁת שְׁלָמִים מִן 'וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים' (שם ג א) עַד 'וְאִם מִן

בֵּאוּר הַלָּכָה

[א] בשו"ע הרב (ס"ח) כתב: טוב להשכים קודם אור הבוקר להתחנן לפני בוראו וטוב שיתחנן בשעות שמשתנות המשמרות שהן לסוף שליש הלילה ולסוף שני שלישי הלילה ולבסוף הלילה. ובסידור כתב: הנה הגם שהזמן המובחר הוא בחצות האמיתי דוקא (דלא כמגן אברהם), אך על פי כן אין זה לעכב אלא תחלת זמנה היא מתחלת האשמורה התיכונה, כמ"ש בזוהר פ' ויקהל שהן שתי שעות לפני חצות האמיתי בקיץ ובחורף, וסוף זמנה נמשך עד אור היום למי שלא היה יכול להקדים. [ב] ובשו"ע הרב (מהדו"ק ס"ב) כתב כמג"א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בְּאֵר הַגּוֹלָה

ט כָּל בּוֹ (סי׳ ב) וְרֹא״שׁ (בתשובה כלל ד סי׳ א) גַּבֵּי פָּרָשַׁת הַתָּמִיד. י אָרְחוֹת חַיִּים (דין מאה ברכות סי׳ יד) בְּשֵׁם הָרַ״י בַּר יָקָר עַל פִּי וַיִּקְרָא רַבָּה פֶּרֶק ב׳ (יא). כ שָׁם.

לְאָמְרָם (יא) [יא] (טז) בְּצִבּוּר (תשובות הרשב״א סימן קפ״ד): ו ט פָּרָשִׁיּוֹת הַקָּרְבָּנוֹת לֹא יֹאמַר אֶלָּא (יב) (יז) בַּיּוֹם (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן מ״ז סָעִיף י״ג): ז כְּשֶׁיְּסַיֵּם פָּרָשַׁת הָעוֹלָה יֹאמַר יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיְּהֵא זֶה חָשׁוּב וּמְקֻבָּל כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי עוֹלָה, וְכָךְ יֹאמַר אַחַר פָּרָשַׁת הַמִּנְחָה וְהַשְּׁלָמִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵם (יח) בָּאִים (יג) [יג] נְדָבָה: ח י יֹאמַר (יט) עִם הַקָּרְבָּנוֹת פָּסוּק (יד) [יד] (כ) כ וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי ה׳ (ויקרא א יא): ט ג] כ יֵשׁ נוֹהֲגִין לוֹמַר ד] פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר וְאַחַר כָּךְ פָּרָשַׁת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, וְאַחַר כָּךְ פָּרָשַׁת הַתָּמִיד, וְאַחַר כָּךְ פָּרָשַׁת ׳מִזְבַּח מִקְטַר קְטֹרֶת׳ וּפָרָשַׁת סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת וַעֲשִׂיָּתוֹ:

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

מְכַפֵּר עַכְשָׁו שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר עָלָיו, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י שֶׁאוֹכְלִים עַל שֻׁלְחָנוֹ עֲנִיִּים מְהֻגָּנִים. וְאֵין הַיְהִי רָצוֹן שֶׁאוֹמֵר בְּחַטָּאת עוֹלָה רַק בִּמְקוֹם זְרִיקַת הַדָּם אֲבָל לֹא בִּמְקוֹם אֲכִילַת בָּשָׂר, וְאֵין הַיְהִי רָצוֹן עוֹלָה בִּמְקוֹם כָּל הַקָּרְבָּן שֶׁל הַחַטָּאת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַיְהִי רָצוֹן שֶׁל הָעוֹלָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ כָּלִיל הוּא הָעוֹלָה בִּמְקוֹם כָּל הַקָּרְבָּן, לָכֵן הַיְהִי רָצוֹן שֶׁל עוֹלָה קוֹדֵם, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב (ח״א) סִימָן ב׳ מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה: **[יא] בְּצִבּוּר.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּקֻנְטְרֵס טוּב עַיִן סִימָן י׳ שֶׁמַּהֲרַ״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מַשְׁמַע שֶׁאֵין לְאָמְרָם אֲפִלּוּ בְּיָחִיד, אַף אֶפְשָׁר דְּהַקְפִּידָא קֹדֶם הַתְּפִלָּה, אֲבָל לְאַחַר הַתְּפִלָּה אִם יִקְרָאֵם בְּאֶמְצַע קְבִיעוּת לִמּוּדוֹ שַׁפִּיר דָּמֵי, עַיֵּן שָׁם: ז **[יג] נְדָבָה.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב (ח״א) סִימָן ב׳ שֶׁהַנּוֹהֲגִים לוֹמַר פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת בְּכָל יוֹם יָכוֹל לוֹמַר גַּם פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל חַטָּאת וְאָשָׁם אֲפִלּוּ בַּיּוֹם שֶׁאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲבָל הַיְהִי רָצוֹן שֶׁל חַטָּאת לֹא יֹאמַר כְּלָל, וְשֶׁל אָשָׁם יֹאמַר בְּכָל הַשָּׁנָה בְּדֶרֶךְ סָפֵק אִם נִתְחַיַּבְתִּי כוּ׳, וּמִכָּל מָקוֹם בַּיּוֹם שֶׁאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים לֹא יֹאמַר כְּלָל. וְעַיֵּן בִּתְבוּאוֹת שׁוֹר סִימָן ה׳ סָעִיף קָטָן ח׳ וט׳ מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיָן זֶה וְשָׁם בִּבְכוֹר שׁוֹר דַּף ק״ח (סדר הקרבנות ס״ד), וְדַעְתּוֹ שֶׁאִם לִבּוֹ נוֹקְפוֹ שֶׁמָּא עָבַר עַל חֵטְא וְנוֹדַע לוֹ וְשָׁכַח, יֹאמַר גַּם כֵּן אַחַר חַטָּאת בְּדֶרֶךְ תְּנַאי, וְשָׁם מְבֹאָר כָּל פְּרָטֵי דִּינֵי אֲמִירַת הַקָּרְבָּנוֹת בְּאֹרֶךְ. וּבֶאֱמוּנַת שְׁמוּאֵל סִימָן נ״ג כָּתַב הַךְ קֻשְׁיָא שֶׁהִקְשָׁה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא) דַּאֲשַׁם נָזִיר אֵינוֹ בָּא אֶלָּא כְּשֶׁנִּטְמָא, בְּשֵׁם חָכָם אֶחָד, וְהוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּתַב עַל זֶה דְּלָא קַשְׁיָא מִידֵי דִּלְעִנְיַן תְּפִלָּה שֶׁל יְהִי רָצוֹן יָכוֹל לְכַוֵּן לַאֲשַׁם נָזִיר כֵּיוָן שֶׁעַל יְדֵי נֶדֶר זֶה בְּאִם יִטְמָא יָבִיא אָשָׁם מִקְּרֵי נֶדֶר וְנִדָּב. וּבִכְנֶסֶת יְחֶזְקֵאל סוֹף סִימָן כ״ג כָּתַב לְתָרֵץ מִשּׁוּם שֶׁאָנוּ טְמֵאֵי מֵתִים עַיֵּן שָׁם, וּבִמְאִיר נְתִיבִים סִימָן א׳ כָּתַב שֶׁהוּא תָּמוּהַּ וְגַם מַה שֶּׁכָּתַב (בת״ש) [בֶּאֱמוּנַת שְׁמוּאֵל] צָרִיךְ עִיּוּן. וּלְעִנְיַן הַדִּין מַסִּיק שֶׁיְּהִי רָצוֹן לֹא יֹאמַר כְּלָל אַף בְּדֶרֶךְ תְּנַאי וְשֶׁל אָשָׁם יֹאמַר דֶּרֶךְ תְּנַאי, עַיֵּן שָׁם, וּכְבָר כָּתַבְתִּי הַכְרָעַת הַבְּכוֹר שׁוֹר בָּזֶה וְכֵן עִקָּר. וְעַיֵּן תְּשׁוּבַת יַעְבֵּ״ץ חֵלֶק א׳ סִימָן קס״ג וּבְקֻנְטְרֵס טוּב עַיִן סִימָן י״ב וּבְיַד דָּוִד בְּשַׁבָּת דַּף (ע׳) [ע״א (ע״ב)]. וְעַיֵּן בְּיַד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הַגָּאוֹן מַהֲרַ״י מִפּוֹזְנָא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם, עַיֵּן שָׁם: ח **[יד] וְשָׁחַט אוֹתוֹ.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב הַבֵּית יַעֲקֹב סִימָן ק״ח דְּמַה שֶּׁכָּתַב בַּבֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב הר״י) וּבַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ פָּסוּק וְשָׁחַט אוֹתוֹ כוּ׳ יֹאמַר עִם הַקָּרְבָּנוֹת, זֶה נִמְשָׁךְ לְמַה שֶּׁכָּתַב לִפְנֵי זֶה שֶׁלֹּא יֹאמַר פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת אֶלָּא בַּיּוֹם וְלֹא יֹאמַר בְּסֵדֶר הַמַּעֲמָדוֹת קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם פָּרָשִׁיּוֹת הַקָּרְבָּנוֹת אֲבָל מִכָּל מָקוֹם יֹאמַר פָּסוּק וְשָׁחַט, שֶׁשְּׁחִיטָה וּזְרִיקָה כְּשֵׁרָה בַּלַּיְלָה, וּמִכָּל מָקוֹם בַּיּוֹם שֶׁאוֹמֵר פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת אֵין לוֹ לְדַלְּגוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁאָמַר אוֹתוֹ קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם, אֲבָל אֵין הַכַּוָּנָה לְאָמְרוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל זְכִירַת עֲקֵדַת יִצְחָק כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין קְצָת לוֹמַר קֹדֶם אֵיזֶהוּ, שֶׁעִקַּר הַזְּכִירָה הוּא כְּשֶׁאוֹמְרוֹ עִם הַפָּרָשָׁה, עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ עִיּוּן עַל דְּבָרָיו דִּבְאֱמֶת הַאי קְרָא דְּוְשָׁחַט לָא בְּעִנְיָנָא דְּפָרָשַׁת הַתָּמִיד כְּתִיבָא. וּמַה שֶּׁכָּתַב שֶׁהַשְּׁחִיטָה וּזְרִיקָה כְּשֵׁרָה בַּלַּיְלָה בִּמְחִילַת כְּבוֹדוֹ שְׁגָגָה הוּא וְשַׁ״ס עָרוּךְ

בַּאֵר הֵיטֵב

(יא) **בְּצִבּוּר.** מִפְּנֵי הַמִּינִים שֶׁאָמְרוּ אֵין תּוֹרָה אֶלָּא זוֹ, וּבִפְרָט בִּזְמַנֵּנוּ. וּלְכָךְ אֵין כּוֹתְבִין אוֹתָם עַל קֻנְטְרֵס הַמְיֻחָד לְצִבּוּר. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות ברכות פ״א אות ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) שִׁיּוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י אות א), וְעַיֵּן בֵּית יוֹסֵף סִימָן קכ״ה. (וּמַהַרְשָׁ״א) [וּמַהַרְשַׁ״ל] (שו״ת סי׳ סד) כָּתַב דְּלֹא אָסַר הָרַשְׁבָּ״א לְאָמְרוֹ בְּצִבּוּר אֶלָּא לִקְבֹּעַ בֵּין הַבְּרָכוֹת כְּמוֹ קְרִיאַת שְׁמַע, אֲבָל קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּצִבּוּר. וַאֲנַן נְקִטִינַן לֶאֱסֹר בְּצִבּוּר כְּלָל וּכְלָל, וּבְיָחִיד דַּוְקָא קֹדֶם הַתְּפִלָּה אוֹ אַחֲרָיו, אֲבָל לִקְבֹּעַ בְּתוֹךְ הַבְּרָכוֹת גַּם לְיָחִיד אָסוּר. עוֹלַת תָּמִיד (סק״ו), וְעַיֵּן שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן מ״ד: ו (יב) **בַּיּוֹם.** דְּאֵין הַקָּרְבָּנוֹת קְרֵבִין אֶלָּא בַּיּוֹם. וְיֵשׁ לוֹמַר פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת מְעֻמָּד דְּקַיְמָא לָן דְּיוֹשֵׁב פָּסוּל לַעֲבוֹדָה. עוֹלַת תָּמִיד (סק״ח), יַד אַהֲרֹן (הגה״ט). וְכֵן יֵשׁ לוֹמַר מִזְמוֹר לְתוֹדָה מְעֻמָּד, יַד אַהֲרֹן (שם). אֲבָל פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר וּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן יוּכַל לְאָמְרָם קֹדֶם הַיּוֹם כִּדְאִיתָא בְּיוֹמָא דַּף כ׳ (ע״א): ז (יג) **נְדָבָה.** אֲבָל אַחַר חַטָּאת וְאָשָׁם מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַמְחַבֵּר דְּלֹא יֹאמַר, מִפְּנֵי שֶׁאֵין אֵלּוּ בָּאִין בִּנְדָבָה. וַאֲפִלּוּ אַחַר אָשָׁם תָּלוּי נַמִּי לֹא יֹאמַר, כִּמְבֹאָר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ה׳ (ס״א) שֶׁפָּסַק שָׁם לְהַחְמִיר דְּאֵין בָּאָה בִּנְדָבָה, עַיֵּן בְּשַׁ״ךְ שָׁם סָעִיף קָטָן ז׳. וְהַבַּ״ח (ס״ו) וְהַנַּחֲלַת צְבִי (סק״ז) כָּתְבוּ בְּשֵׁם רַשַׁ״ל (בשו״ת סי׳ סד) דְּיֵשׁ לוֹמַר אַף לְאַחַר חַטָּאת וְאָשָׁם יְהִי רָצוֹן, רַק שֶׁיֹּאמַר בִּלְשׁוֹן סָפֵק, דְּהַיְנוּ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אִם עָבַרְתִּי עֲבֵרָה שֶׁחַיָּבִים עָלֶיהָ חַטָּאת שֶׁיְּהֵא זֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי חַטָּאת, עַיֵּן שָׁם. וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא) וְטַ״ז (סק״ז) הִקְשׁוּ עָלָיו עַיֵּן שָׁם, וְהֶעֱלָה הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּיֵשׁ לִנְהֹג דְּאַחַר פָּרָשַׁת הָאָשָׁם יֹאמַר, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אִם נִתְחַיַּבְתִּי אָשָׁם יְהִי רָצוֹן וְכוּ׳, דְּאָשָׁם לֹא בָּעֵי יְדִיעָה בִּתְחִלָּה, אֲבָל אַחַר פָּרָשַׁת חַטָּאת לֹא יֹאמַר כְּלוּם, עַיֵּן שָׁם. וְעוֹלַת תָּמִיד (סק״ז) וְאֵלִיָּהוּ זוּטָא (סק״י) וּבְסֵפֶר בְּנֵי חִיָּא (הגב״י אות ב) וְיַד אַהֲרֹן (הגב״י) כֻּלָּם כְּאֶחָד הִסְכִּימוּ לְדַעַת מַהַרְשַׁ״ל, דְּיֹאמַר אִם נִתְחַיַּבְתִּי חַטָּאת יְהֵא זֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי חַטָּאת וְאִם לָאו הֲרֵי אֲנִי כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה, וְשַׁפִּיר דָּמֵי עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר זֶבַח הַשְּׁלָמִים סִימָן א׳ וּבִתְשׁוּבַת אֱמוּנַת שְׁמוּאֵל סִימָן נ״ג. כָּתַב בְּשְׁלָ״ה (מסכת תענית נר מצוה אות נב) דְּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב לֹא יֹאמַר יְהִי רָצוֹן דְּאֵין קָרְבַּן נְדָבָה בָּא בָּהֶם, אֲבָל הַפָּרָשִׁיּוֹת אֵין הֶפְסֵד לְאָמְרָן כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה, וּמִכָּל מָקוֹם אִם תַּלְמִיד חָכָם הוּא מוּטָב שֶׁיַּעֲסֹק בְּפָרָשָׁה דְּיוֹמָא. וּבְסֵפֶר סֹלֶת בְּלוּלָה (סק״ח) כָּתַב, וּשְׁאָר קָרְבָּנוֹת לֹא יֹאמַר אֲפִלּוּ אִם כַּוָּנָתוֹ כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה, וְכֵן הֶעְתִּיק הַבַּאֵר הֵיטֵב אֲשֶׁר לְפָנַי עַיֵּן שָׁם, וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה: ח (יד) **וְשָׁחַט אוֹתוֹ.** עַיֵּן בֵּית יַעֲקֹב סִימָן ק״ח. כָּתַב הַטַּ״ז (סק״ז), הָאוֹמֵר ׳וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ׳ (הושע יד ג) קֹדֶם פָּרָשַׁת הַתָּמִיד וְאֵיזֶהוּ

בֵּאוּר הֲלָכָה

הַצֹּאן׳ (שם פסוק ו), **וּבְפָרָשַׁת צַו מִן ׳וְזֹאת תּוֹרַת [זֶבַח] הַשְּׁלָמִים׳** (שם ז יא) **עַד ׳בְּמִדְבַּר סִינָי׳** (שם פסוק לח), **וְהוּא גַּם כֵּן פָּרָשַׁת תּוֹדָה. וְאַחַר כָּךְ פָּרָשַׁת נְסָכִים בְּפָרָשַׁת שְׁלַח מִן ׳וַיְדַבֵּר׳ דְּכִי תָבֹאוּ** (במדבר טו א) **עַד ׳אִתְּכֶם׳** (שם פסוק טז). **וּפָרָשַׁת חַטָּאת בְּוַיִּקְרָא מִן ׳וְ[אִם] נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא׳** (ויקרא ד כז) **עַד ׳וְנִסְלַח לוֹ׳** (שם פסוק לא), **(וְאִם יֵשׁ לוֹ פְּנַאי יִקְרָא גַּם בְּפָרָשַׁת צַו ׳וְזֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת׳** (שם ו יח) **עַד ׳בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׳** (שם פסוק כג)) (שְׁמְלָה חֲדָשָׁה (שם)). **וּפָרָשַׁת אָשָׁם בְּפָרָשַׁת צַו מִן ׳וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם׳** (שם ז א) **עַד ׳אָשָׁם הוּא׳** (שם פסוק ה), **(וְאִם יֵשׁ לוֹ פְּנַאי יִקְרָא גַּם בְּוַיִּקְרָא** (שם ה יד-כו)) (שְׂמְלָה חֲדָשָׁה (שם)). **וּפָרָשַׁת עוֹלֶה וְיוֹרֵד גַּם כֵּן** דְּהִיא בָּאָה עַל שְׁבוּעַת בִּטּוּי **מִן ׳וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא׳** (שם פסוק א) **עַד ׳וְהָיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה׳** (שם פסוק יג) (מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח)). **וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים** (א״א סק״ח) **דְּמִסְתַּפֵּק אִם צָרִיךְ לוֹמַר פָּרָשַׁת נְסָכִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים לְעוֹלָה**

מִשְׁנָה בְרוּרָה

(טז) **בְּצִבּוּר.** מִפְּנֵי הַכּוֹפְרִים שֶׁיֹּאמְרוּ אֵין תּוֹרָה אֶלָּא זוֹ, וּבִפְרָט בִּזְמַנֵּנוּ, וּלְכָךְ אֵין כּוֹתְבִין אוֹתוֹ גַּם כֵּן עַל קוּנְטְרֵס הַמְיֻחָד לַצִּבּוּר. יֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ דְּלֹא אָסוּר לְאָמְרוֹ בְּצִבּוּר אֶלָּא לִקְבֹּעוֹ בֵּין הַבְּרָכוֹת כְּמוֹ קְרִיאַת שְׁמַע, אֲבָל קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר מֻתָּר אַף בְּצִבּוּר. וַאֲנַן נְקִטִינַן לֶאֱסֹר בְּצִבּוּר כְּלָל וּכְלָל, וּבְיָחִיד דַּוְקָא שֶׁלֹּא בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, אֲבָל לִקְבֹּעַ בְּתוֹךְ הַבְּרָכוֹת גַּם לְיָחִיד אָסוּר [עוֹלַת תָּמִיד (סק״ו) וְאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ה)]: ו (יז) **בַּיּוֹם.** דְּאֵין הַקָּרְבָּנוֹת קְרֵבִין אֶלָּא בַּיּוֹם, (לב) אֲבָל פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר וּפָרָשַׁת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן יָכוֹל לֵאמַר קֹדֶם הַיּוֹם. (לג) א] וְאִם אֵין לוֹ פְּנַאי, יָכוֹל לֵאמַר גַּם פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת בַּלַּיְלָה. ב] וְאִם צָרִיךְ עֲמִידָה, עַיֵּן בְּסִימָן מ״ח בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה סָעִיף קָטָן א׳. כָּתַב בְּשְׁלָ״ה (מסכת תענית נר מצוה אות נב) דְּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב לֹא יֹאמַר יְהִי רָצוֹן דְּאֵין קָרְבַּן נְדָבָה בָּא בָּהֶם, אֲבָל הַפָּרָשִׁיּוֹת אֵין הֶפְסֵד לְאָמְרָן כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה. וּמִכָּל מָקוֹם אִם הוּא בֶּן תּוֹרָה מוּטָב יוֹתֵר שֶׁיַּעֲסֹק בְּפָרָשָׁה דְּיוֹמָא. מִי שֶׁהוּא אָבֵל (לד) לֹא יֹאמַר פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת: ז (יח) **בָּאִים נְדָבָה.** אֲבָל אַחַר פָּרָשַׁת הַחַטָּאת (לה) לֹא יֹאמַר כֵּן לְפִי שֶׁאֵינָהּ בָּאָה נְדָבָה, אֶלָּא אִם כֵּן עָבַר עֲבֵרָה שֶׁחַיָּבִים עָלֶיהָ חַטָּאת. (לו) וְכֵן אָשָׁם וְאָשָׁם תָּלוּי קַיְימָא לָן דְּאֵינָהּ בָּאָה בִּנְדָבָה. וְהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ בְּשֵׁם רַשַׁ״ל (בשו״ת סי׳ סד) דְּיֵשׁ לוֹמַר אַף לְאַחַר חַטָּאת וְאָשָׁם יְהִי רָצוֹן, רַק שֶׁיֹּאמַר בִּלְשׁוֹן סָפֵק דְּהַיְנוּ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אִם עָבַרְתִּי עֲבֵרָה שֶׁחַיָּבִים עָלֶיהָ חַטָּאת שֶׁיְּהֵא זֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּי חַטָּאת, וְאִם לָאו (לז) יִהְיֶה כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה, וּכְהַאי גַּוְנָא יֹאמַר גַּם כֵּן אַחַר פָּרָשַׁת אָשָׁם. אַךְ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא) הִקְשָׁה עוֹד, אֵיךְ יֹאמַר אִם נִתְחַיַּבְתִּי חַטָּאת, הָא קַיְימָא לָן לְעִנְיַן חַטָּאת דִּבְעֵי יְדִיעָה בִּתְחִלָּה שֶׁחָטָא. עַל כֵּן הֶעֱלָה הַמָּגֵן אַבְרָהָם דִּלְעִנְיַן חַטָּאת לֹא יֹאמַר כְּלָל הַיְהִי רָצוֹן, רַק לְעִנְיַן אָשָׁם וַדַּאי וְאָשָׁם תָּלוּי יוּכַל לֵאמַר יְהִי רָצוֹן זֶה דְּעַל תְּנַאי, אַךְ אִם לִבּוֹ נוֹקְפוֹ שֶׁמָּא עָבַר עַל חֵטְא וְהָיָה לוֹ יְדִיעָה שֶׁחָטָא וְשָׁכַח, יוּכַל לֵאמַר גַּם כֵּן הַיְהִי רָצוֹן אַחַר חַטָּאת בְּדֶרֶךְ תְּנַאי [שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה (ס״ק יג)]: ח (יט) **עִם הַקָּרְבָּנוֹת.** וּכְהַיּוֹם (לח) נוֹהֲגִין לְאָמְרוֹ אַחַר פָּרָשַׁת הַתָּמִיד: (כ) **וְשָׁחַט אוֹתוֹ.** דְּאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (ויק״ר ב יא) (לט) דְּכָל מִי שֶׁאוֹמֵר פָּסוּק זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר עֲקֵדַת יִצְחָק:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (לב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י): (לג) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ו): (לד) תְּבוּאוֹת שׁוֹר (שמלה חדשה סדר הקרבנות ס״ט): ז (לה) טוּר: (לו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא): (לז) תְּבוּאוֹת שׁוֹר (סדר הקרבנות סק״ט) וּפְרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ז): ח (לח) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ח): (לט) טַ״ז (סק״ח):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סי״ג, מהדו״ת ס״ט) לא חילק בין יש לו פנאי לאין לו פנאי וכתב שלא יאמרם בלילה. **ב]** במהדורא קמא (סי״ד) כתב השו״ע הרב שצריך לומר פרשת הקרבנות מעומד דוגמת הקרבתן שהיתה מעומד. ובמהדורא בתרא (ס״ט) חזר בו, וכתב שאין צריך לומר מעומד כמו הכהן שהיה עובד מעומד, מאחר שהוא איננו כהן העובד, אלא שבקריאתו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב לו הכהן. **ג]** כתב השו״ע הרב (שם): וטוב לומר בשבת פרשת לחם הפנים. ובסידור מובא לומר אחר תפלת מוסף פרשת לחם הפנים. **ד]** בסידור הרב לא הוזכר פרשת הכיור.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah